

Bergur Rønne Mobergs grundlovstale

Taler

Bergur Rønne Moberg
Lektor i færøske og nordatlantiske
studier, Københavns Universitet

Dato

5. juni 2026

Sted

Sagnlandet Lejre

1

Grundloven og knuste syltetøjsglas på bagagebåndet

Om Rigsfællesskabet som et kulturfællesskab

5

10 Kære medborgere, kære rigsfæller og kære gæster i Sagnlandet

Tak for invitationen til at holde en tale på dette skønne sted!

Sagnlandet Lejre er et kollektivt erindringssted for den danske nation. Derfor er
15 det et passende sted at fejre demokrati, folkestyre og vedtagelsen af Danmarks
Grundlov af 1849. Men det er ikke nok med en politisk-juridisk grundlov, der er
et slags regelsæt for, hvordan staten skal styres. Det var i den erkendelse, at
Suzanne Brøgger skrev sin egen grundlov kaldet “Danmarks Grundlov af 5.
oktober 2000”. Den handler om grundlaget under staten og samfundet forstået
20 som natur og kultur med ånd som fortegn. Suzanne Brøgger er ikke bare en
dansk forfatter, men også en vestsjællandsk Vølv, og hun kender fundamentet
og kan derfor mærke, når der som i dag er dystre rystelser i undergrunden –
noget Grundlovens fædre vel næppe har tænkt over. Men hvorfor har Suzanne
Brøgger følt det som en nødvendighed at skrive en hel grundlov? Svaret falder
25 måske i denne grundlovs kapitel 1, paragraf 3, stk. 4, hvor der står noget om tab
af sammenhængskraft. Det vender vi tilbage til.

Det vi ret længe har taget for givet udsættes i dag for et begrundelsespres. Det
viser sig som et sammenfald af flere kriser som klimakrise, energikrise,

demokratikrise og geopolitiske konflikter.

Midt i denne kaotiske tilstand ser vi grænserne vende tilbage. Det vi havde taget for givet – natur og politisk-territoriale grænser – er ikke nogen selvfølge-
35 længere. Geografi som en tung, materiel virkelighed er tilbage som noget, der kan erobres og blive taget fra os igen. Rigsfællesskabet har ikke haft den helt store bevågenhed i mange år, men er nu af samme grund blevet til et højspændingsområde. Trekantsdramaet mellem Nuuk, København og
Washington har for alvor fået Danmark og Norden til at vågne op til geografi og
40 grænser. Og det samme gælder hele Norden. Derfor er det blevet sværere for regeringen i København at håndtere Tórshavn og Nuuk. Ikke mindst fordi Danmark ikke har så meget at skulle have sagt i stormagtspolitikken i Arktis. Men det skyldes også et stadig mere selvsikkert Tórshavn og Nuuk, som er fuldt i gang med at genopdage hjemlandet med deres helt eget moderne blik på
45 tingene.

Der er sjældent noget, der er så dårligt, at det ikke er godt for noget. Efter en lang dvaletilstand er Danmark for alvor vågnet op til nutiden og sin egen fortid herunder det, man har taget for givet og næsten glemt var en del af riget. Men i
50 dag ruster riget sig, og det kan mærkes i stort og småt. Forrest i den nye udgave af det danske pas fra 2021 er der et kort over Færøerne og Grønland placeret umiddelbart efter et billede af Jellingestenen. En lignende opprioritering af Rigsfællesskabet og Nordatlanten er sket i det endnu nyere danske kongevåben fra årsskiftet 2025. Den færøske vædder og den grønlandske isbjørn har fået en
55 mere markant placering i det opdaterede kongevåben. Jeg var selv en tur forbi inde på Amaliegade 18, da det nye kongevåben var ved at blive malet, og det skete med stil og under højtidelige omstændigheder og i fuldt ornat. Kongevåbnet er som bekendt kongens personlige våben og samtidigt et statskendetegn, så der er tale om særdeles betydningsfulde symbolske ændringer.
60 Endnu et eksempel på Rigsfællesskabets relevans er Andreas Mogensens rumfart i 2023-2024, hvor han lod sig fotografere med det danske, færøske og det grønlandske flag.

Det er således i sandhed nye tider for Rigsfællesskabet.

65

Nogen vil måske kalde dette dansk softpower, men man kan også se det som et udtryk for en sildig opvågning til et dybt historisk og kulturelt fællesskab mellem de tre lande. Det er i hvert fald en af grundene til, at jeg står her i dag: altså for at

70 understrege kulturfællesskabet mellem Danmark og Færøerne. Den 600 år
gamle union mellem Danmark og Færøerne indeholder flere kraftlinjer end
konfliktlinjer. Det nye gode forhold landene imellem betyder, at gamle
hierarkier, postimperial arrogance og postkolonial offertænkning ikke længere er
legitime positioner i dette forhold. Nu er der en fælles interesse i at udvide
75 rigsfællesskabet til en føderal ordning.

Betegnelsen 'Rigsfællesskab' er af gode grunde omdiskuteret, men den passer
fint på Danmark-Færøerne som et rigt kulturelt fællesskab. Dansk indflydelse og
dansk-færøsk bindestregskultur involverer adskillige højdepunkter i færøsk
80 historie. En dansk filolog sammen med en islandsk spillede en afgørende rolle,
da Færøerne fik sit skriftsprog i 1846. En milepæl af de helt store i Færøernes
historie. En anden kraftlinje mellem vores kulturer er Kingo – salmedigteren
Thomas Kingo, som var Færøernes uofficielle 'nationaldigter' eller vores kristne
orgelpunkt i 300 år. Kingos salmeunivers med stærke modsætninger mellem
85 Jorderiget som en jammerdal og himmerige som frelse fra jordisk jammer
spillede fint sammen med den barske færøske natur og gudfrygtigheden i det
færøske.

De danskskrivende færøske forfattere William Heinesen og Jørgen-Frantz
90 Jacobsen viderefører Kingos barokke univers fra 1600-tallet og løfter det ind i en
moderne fortælling om Færøerne i det 20. århundrede. Heinesen og Jacobsen
leverer den store moderne fortælling om Færøerne, og det ville de ikke have
kunnet gjort uden det danske sprogs mellemkomst. Heinesen og Jacobsen satte
Færøerne på verdenskortet, og det gjorde de i kraft af det danske sprog. Dansk
95 har været en enorm kulturel kapital for hele Nordatlanten. I 400 år var der et
lille København i Tórshavn, og Heinesen og Jacobsen er sene ætlinge af den
danske borgerskabskultur i den færøske hovedstad. Den store fortælling om
moderne færøsk kultur og hele den selvstændighed som hænger ved den, udgår i
høj grad fra kultur- og sprogkontakten med det danske. Færøerne har givet
100 noget af alt dette tilbage ved at Heinesen og Jacobsen fortsat er meget læst i
Danmark. De er blevet Færøernes ansigt udadtil, og Heinesen har overtaget
Kingo's plads og er blevet Færøernes officielle nationaldigter.

Kulturen og kunsten har således sit helt eget rige i Rigsfællesskabet. Men en
105 fortsat fejret Grundlovsdag omfatter i grunden meget mere end både politiske
og kulturelle fællesskaber. Det har jeg allerede antydnet ved at henvise til kunsten,
fortællekunsten, som omfatter andet og mere end fællesskabet mellem to

110 nationer. Den omfatter ligesom Sagnlandet her hele menneskets virkelighed:
både myte og modernitet.

Det er tid til at vende tilbage til Suzanne Brøggers Grundlov og dens totalperspektiv på verden og virkeligheden. Til orientering blev den oprindeligt trykt i Brøndums Encyclopædi i 1999, og den bliver snart genoptrykt i
115 interviewbogen Mosebrøg om Suzanne Brøgger, som jeg udgiver i næste år.

Der er tale om et alvorligt millenniumbudskab fra den vestsjællandske Vølv. Grundloven præsenterer sig som en eksistentiel, kosmisk grundlov, og den former sig som én lang forsvarstale for det indre menneske og det den kalder
120 “gammeldags mennesker med fejl”, og tilsvarende angriber den ensretning og optimering af mennesket og menneskets verden. Brøgger retter en hård kritik mod “mediemagtens hyggediktatur” og forsvarer samtidig det danske sprog imod globaliseringens homogeniseringer. Der er også en hyldest til dem, der “rejser med knuste syltetøjsglas og brødknive i sivkurvene og som risikerer at
125 lave karambolage på bagagebåndet.” Vølven insisterer på modhager i den glatte strøm, insisterer på at der skal være plads til BM, som er hendes forkortelse for ‘Besværlige Mennesker’, der er mindre strømlinede end gennemsnittet, og som lever deres liv med langsomhed, ånd og refleksion som deres rejsekammerater gennem livet. Som det sig hør og bør etablerer Vølven og hendes grundlov en
130 dybdekontakt mellem natur og kultur. Om naturen hedder det, at “De fire elementer” skal holdes “i levende balance”, og om kulturen hedder det i kapitel 1, paragraf 3, stk. 4, at

135 “Danmark er ikke gudsriget, men (...) Den Danske Folkekirke er det eneste sted, hvor Danmark rummes og overlever arkitektonisk, kunstnerisk, historisk, poetisk og musikalsk fra middelalderen og frem til i dag.” (citater slut)

Den vestsjællandske vølv rummer selv det hele – også et helt religionsskifte – og skelner derfor ikke småligt mellem hedenskab og kristendom. Suzanne Brøggers
140 alternative grundlov er også en kærlighedserklæring til Danmark og verden. Det er en grundlov, der forsøger at give os et fælles åndeligt sprog og fundament uden hvilket, der altså ikke kan være nogen dybfølt og kvalificeret samtale om demokratiet. Sammenhængskraften gælder ikke kun Danmark, men hele Norden, som er vores blå regionale hjem. Havet binder Norden og hele
145 jordkloden sammen. Jeg sejler selv denne sommer med sejlskibet Nerthus fra Færøerne til København og glæder mig for alvor til at lære Atlanterhavet bedre

at kende. Det er stadig nødvendigt at sejle og stadig nødvendigt at genfortælle
verden som et sagnland af fantasi og virkelighed dybt under det politiske og
150 juridiske. Vi lever i en virkelighed, hvor tid og rum, fantasi og virkelighed
fortættes stadig mere. Men det sker med en uoverskuelig global strøm af
informationer. Vi skal ikke være passive modparter til denne kaotiske tilstand,
men besvare den med sammenhængskraft og Vølvens sans for nye begyndelser.
En anden måde at sige dette på er, at hvis vi ikke fastholder sagnlandet, bliver
155 verden flad igen.

TAK og glædelig Grundlovsdag!

Kilde
160 Manuskript modtaget fra taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler

Kildetype
Digitalt manuskript

Tags
165 Grundlovstale

URI
<https://www.dansketaler.dk/tale/bergur-ronne-mobergs-grundlovstale-2026>

170

175

180

185